

LANDSCHAPSPLAN DIEKMAN

Landschapsplan Diekman

*Landschappelijke Inrichting ten behoeve van de inpassing van
nieuwe bebouwing op het erf aan de Eefsekerweg 13a te Lievelede*

*Opdrachtgever : de heer F. klein Gebbink
Plan : Bosma tuin en Landschap
Noordelijke esweg 94
7558 MG Hengelo
info@bosmatuinenlandschap.nl
Datum : Maart 2011*

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Analyse	2
Geografie	3
Geologie	3
Bodem	4
Landschap	5
Het Plan	7
Visie	7
De Inrichting	8
Bijlagen	10

Inleiding

Op het erf van de heer klein Gebbink gesitueerd aan de Eefseleweg 13a te Lievelede is men voornemens, ter ondersteuning van zijn bedrijf een nieuwe schuur te bouwen. Tevens is de intentie om de bestaande “schoppe” te verlengen en zal de houtopslag worden verplaatst van het weiland naar het erf.

Om deze ruimtelijke ontwikkeling in een landschappelijk equivalent te compenseren heeft Dhr. klein Gebbink adviesbureau Bosma tuin en landschap verzocht een landschapsplan te maken.

Vooraf dient gezegd dat er in het recente verleden, onder invloed van gesubsidieerde regelingen, landschapselementen op en rond het erf zijn ontwikkeld die als element weliswaar een toegevoegde waarde vertegenwoordigen maar in termen van het landschap hun effect missen. Ik refereer hiermee aan de poel op het erf, de beukenlaan richting het erf en de knotwilgenrij aan de zuidoostzijde van het weiland.

De geografische positie in relatie tot de bodemkundige, hydrologische en landschappelijke parameters zouden moeten verwijzen naar een meer abstracte visie, los van een op elementen gestuurde inrichting zoals deze jaren geleden is gerealiseerd.

Dit gegeven ligt voor een niet onbelangrijk deel ten grondslag aan het onderhavige landschapsplan.

Het is immers, in het zicht van de actuele situatie, niet realistisch te veronderstellen dat eerdere inspanningen, hoe arbitrair ook, teniet zouden moeten worden gedaan.

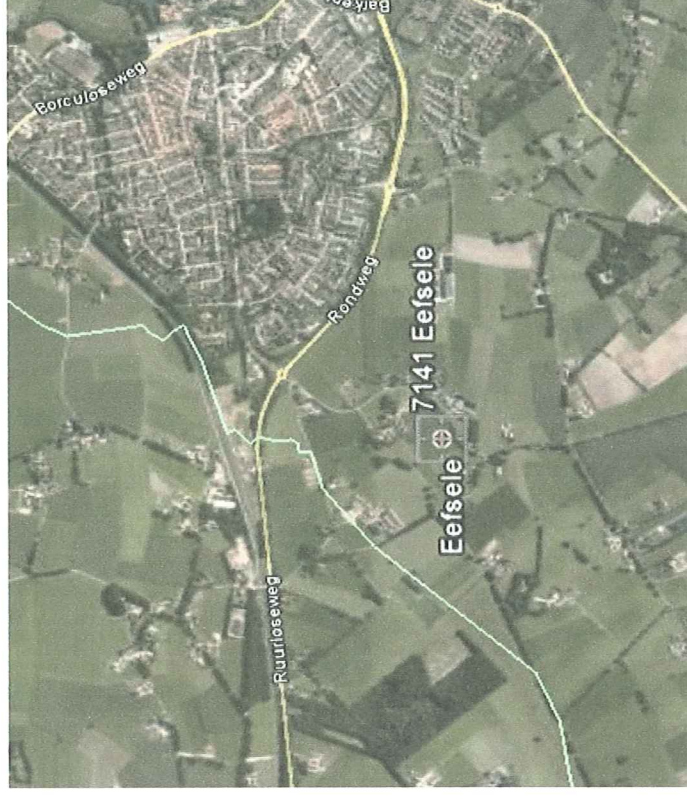
Het resultaat , in samenspraak met de eigenaar, ligt voor u.

Analyse

Geografische ligging

Het perceel van de heer klein Gebbink is gesitueerd in de provincie Gelderland, in de Achterhoek, aan de Eefseleweg 13a te Lieveelde ten zuidwesten van Groenlo in de buurtschap Eefsele. Groenlo maakt inmiddels deel uit van de gemeente Oost Gelre. Het gebied waar het perceel onderdeel van uit maakt heeft een overwegend agrarische functie. Ten zuidwesten van het bedrijf ligt een bosje met een perceel waar recentelijk natuurontwikkeling heeft plaatsgevonden dat een natuurfunctie heeft. De agrarische functie wordt slechts door een enkel boerenbedrijf uitgeoefend. De bebouwing in het gebied bestaat uit (voormalige) boerderijen en enkele burgerwoningen. Ten noorden van het perceel ligt de provinciale weg van Groenlo naar Ruurlo en ten zuiden van het perceel ligt de spoorlijn van Winterswijk naar Ruurlo/Vorden. In het tussenliggende gebied vormen smalle landweggetjes de ontsluiting van de woningen en bedrijfsgebouwen.

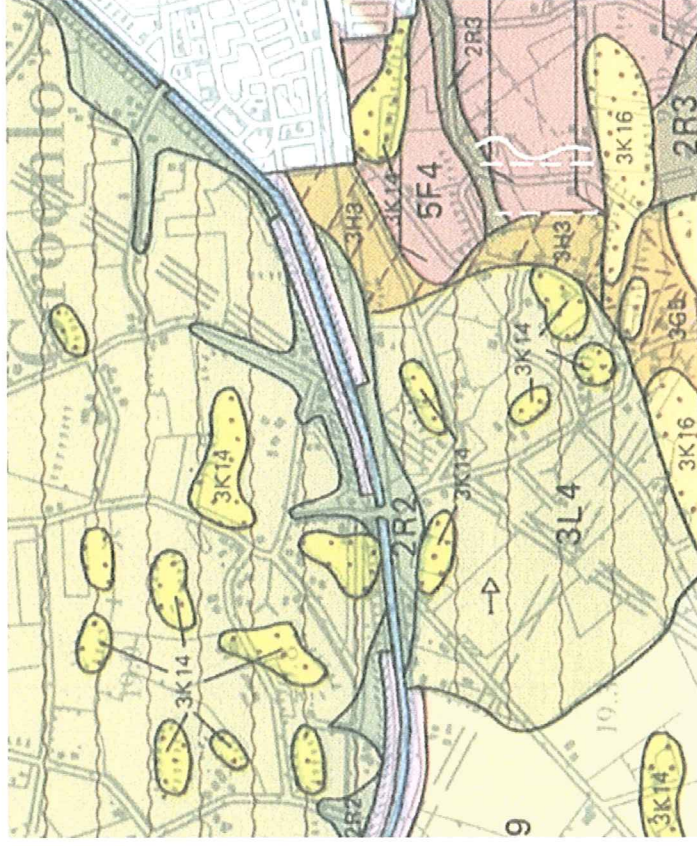
Het perceel ligt juist ten oosten van het bosperceel rechtsmidden op de foto.

Geologie

Het bovenste gedeelte van de aardkorst kent een geschiedenis van miljoenen jaren. Ten oosten van de lijn Groenlo Lichtenvoorde is door de beweging van de aardkorst het zgn. Oost Nederlandse Plateau ontstaan. Een door tectonische bewegingen opgestuwd plateau van aardlagen die relatief dicht aan de oppervlakte komen. Het perceel ligt juist aan de westkant van dit Oost Nederlandse Plateau.

De belangrijkste periode voor het ontstaan van bodem en landschap is echter het Pleistoceen. Een periode in de geologische ontstaansgeschiedenis die 2,5 miljoen jaar geleden begon en 10.000 jaar geleden eindigde. Deze periode kenmerkte zich door een afwisseling van koude en warme perioden. In de voor deze periode zo kenmerkende ijstijden is het ijs van land en gletsjers ook tot deze regio doorgedrongen en heeft er stuwwallen doen ontstaan en een mengeling van zanden, klei en grind afgezet. In warmere perioden is door smeltwater het proces van afzetting en erosie onverminderd doorgedaan. Zo zijn in de toendra van destijds ook de dekzanden door de wind afgezet en hebben de bekende dekzandruggen doen ontstaan.

In de periode na het pleistoceen, het Holoceen, zijn er geen ijstijden meer geweest en door een combinatie van temperatuur en neerslag konden er uitgestrekte veengebieden ontstaan.

Het perceel ligt in de zone hier aangeduid als 3L4. Een welving in een sneeuwsmelwaterafzetting. De gele kopjes in het gebied, aangeduid als 3K14 zijn dekzandruggetjes.

Bodem

De bodem in het gebied rondom het perceel bestaat vnl. uit veldpodzolgronden. Podzolisering is een proces waarbij er in een neerwaartse stroming van regenwater mineralen vanuit de bovengrond naar een lager gelegen “etage” worden afgevoerd en er zich door stijgend grondwater organisch materiaal ophoopt in de bovengrond. Het zijn van oorsprong natte gronden.

Ten noordoosten van het perceel bevinden zich op de essen rondom Groenlo de Eerdgronden. Deze zijn ontstaan op de dekzandrug waarop Groenlo is gebouwd en hebben hun bodemopbouw te danken aan het eeuwenlang opbrengen van heideplaggen en schapenmest dat als product van de oude agrarische bedrijfsvoering de nutriënten leverde voor de verbouw van granen.

Rondom de beken ontstonden door periodieke overstromingen de bekeerd- en gooreerdgronden. Deze gronden kenmerken zich door een dikke bovenlaag van zwarte humus. Door de permanent hoge grondwaterstand ontstond roest in de bovenlaag.

Wanneer er sprake was van stagnerend oppervlaktewater konden veengronden ontstaan met een soms metersdikke organische laag zonder minerale delen.

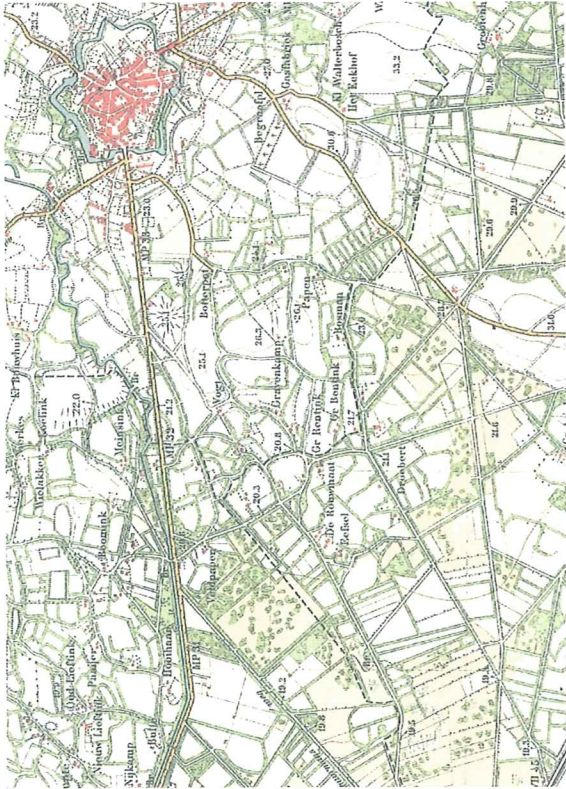
Een kenmerkend veldpodzolprofiel. De bovenste laag is de uitspoelingslaag en wordt grijs, ook wel loodzand genaamd. Door periodiek stijgend grondwater hoopt de organische stof zich daaronder op.

Landschap

Het landschap is opgebouwd uit lagen. Het is de resultante van het substraat, de bodem en de hydrologie, de natuurlijke begroeiing en de menselijke ingrepen. Eeuwenlang heeft de mens gebruik gemaakt van de plaatselijke abiotische en biotische condities en er het leven op afgestemd. Totdat de mens zich ergens permanent ging vestigen was hij jager en nomade, op zoek naar wild. Hij had geen invloed op de uiterlijke verschijningsvorm van het landschap. Na het stichten van kleine nederzettingen en verspreid staande hoeven begon de mens het land te bewerken met de beperkte mogelijkheden die er toen waren. Tot begin twintigste eeuw zorgde deze manier van leven voor de grootste biodiversiteit en natuurlijke rijkdom. Na de industriële revolutie en de uitvinding van de kunstmest was de mens echter veel beter in staat om de plaatselijke condities naar zijn hand te zetten en in combinatie met de bevolkingsaanwas veranderde het aanzien van het landschap in snel tempo. Ook zijn vele planten en diersoorten uit het landschap verdwenen als gevolg van schaalvergroting en intensivering van de landbouw.

Het perceel is gelegen op de grens van twee landschapstypen. Aan de noordzijde valt het kampenlandschap te herkennen als resultaat van oud agrarisch gebruik op een dekzandrug. Bovenop de rug ligt het dorp en daarom heen zijn essen aangelegd waarop in vroeger jaren graan werd verbouwd. Ten zuiden van het perceel strekt zich een jong veldontginningslandschap uit van het oorspronkelijke Beltrumsche Veld. Eeuwenlang bestond dit veld uit een uitgestrekte heide. Een open landschap dat in die staat werd gehouden doordat de boeren er plaggen staken als strooisel in de schaapskooten.

Bosma Tuin en Landschap

Een fragment van de historische topografie rond 1925. In deze tijd is de ontginning al relatief grootschalig ter hand genomen.

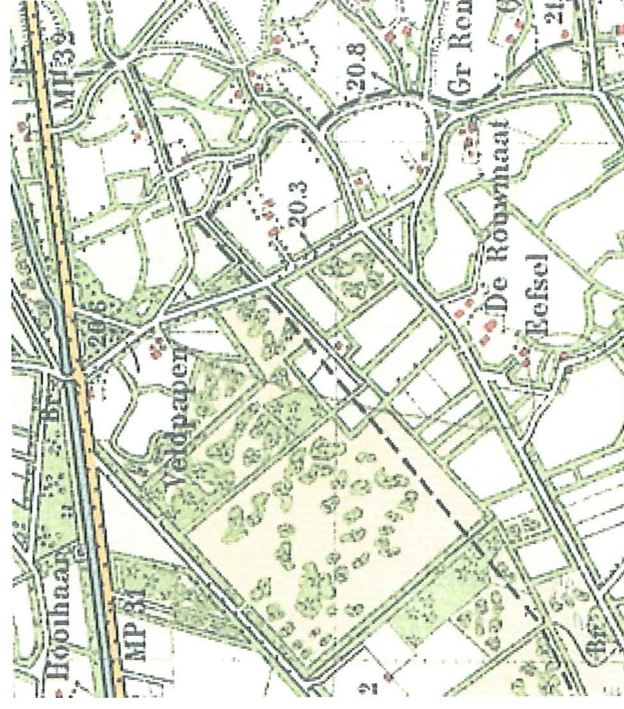
Deze plaggen werden samen met de verzamelde schapenmest gebruikt als nutriëntenbron op de essen rondom Groenlo en de eenmansessen die waren aangelegd op kleine plaatselijk optredende dekzandruggetjes.

Het oude landschap van rond 1900 had op de heide een sterk open karakter, terwijl in de overgang naar de dekzandrug rondom Groenlo de eerste kleinschalige ontginningen een patroon liet zien van met houtwallen omzoomde graslandjes, eenmansesjes en kleine restanten bos en hei om vervolgens richting het dorp weer meer openheid te tonen door het grote essencomplex.

Inmiddels is het grote heideveld helemaal in cultuur gebracht, de bos- en heiderestanten in het overgangsgebied nagenoeg verdwenen en zijn de essen voor een groot deel bebouwd met nieuwbouwwijken en industrieterreinen.

Door de grootschalige ontginning en cultivering van het oude landschap zijn vele karakteristieken ervan verdwenen. Door ontwatering en bemesting zijn bovendien de natuurwaarden sterk achteruit gegaan. We noemen dit ook wel de nivellering van het landschap.

Toch zijn er nog voldoende aanknopingspunten “in het veld” waar te nemen die het oude landschap een identiteit geven.

In het midden van dit historische kaartfragment ligt het perceel. Aan de westzijde is een dan nog relatief groot heiderestant te zien.

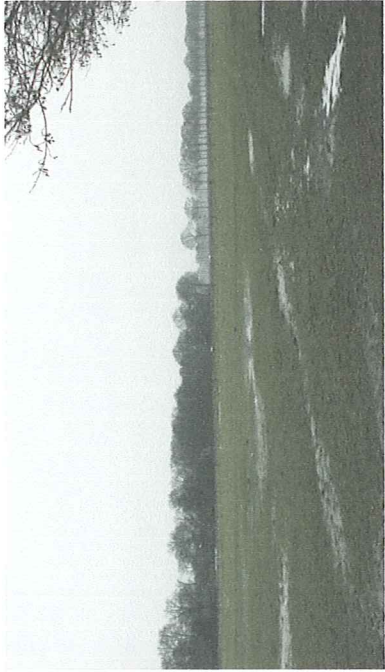
Het Plan

Visie

Zoals in de inleiding gememoreerd zijn er in het recente verleden een aantal landschappelijke aanpassingen op het erf verricht die niet geheel conform de heersende landschappelijke en natuurtechnische inzichten tot uitvoering zijn gekomen. Dit is een gegeven dat om een andere invalshoek vraagt bij de landschappelijke inpassing van de nieuw te bouwen opstal. Daarmee komt de nadruk meer te liggen op inpassing op het erf zelf maar zal tevens contact worden gezocht met het omringende landschap.

Dit plan is vooral gericht op herstel van een in soort en aantal evenwichtige erfbeplanting, waarbij ook nadrukkelijk rekening zal worden gehouden met de natuurwaarde.

Ten aanzien van de soortenkeuze zal aansluiting worden gezocht bij de heersende abiotische condities, zoals bodem en hydrologie.

Aan de zuidzijde van het perceel is de grens naar het veldlandschap goed te zien. Links in het midden is het oude landschap goed te onderscheiden.

De entree naar het erf wordt begeleid door een beukenlaan. Links midden bevindt zich een poel op het erf.

De inrichting

Het erf bestaat al een kleine honderd jaar en is gesitueerd op de grens van het oorspronkelijke veld. Kennelijk met de bedoeling landbouwgrond te winnen op de woeste grond en er een bestaan op te bouwen. Door de generaties heen heeft het erf zich geleidelijk losgemaakt van het omringende landschap naarmate de ontginning vorderde en de moderne tijd de afhankelijkheid van de directe omgeving deed afnemen. De naoorlogse, nog steeds voortdurende, sanering in de landbouw met haar schaalvergroting, specialisatie en vergroting van de productie, heeft er tenslotte voor gezorgd dat het erf als een eiland in het productieve landschap is komen te liggen, temeer daar het de agrarische functie inmiddels heeft losgelaten.

Met de introductie van uitheemse heesters en bomen en de eerder genoemde landschappelijke ingrepen is het beeld van een eiland in relatie tot het omringende landschap versterkt.

In het verlengde van de visie richt zich de inrichting derhalve op versterking van een meer oorspronkelijke beplanting op het erf, die tevens bijdraagt aan het visueel verhullen van de bedrijfsmatige activiteiten.

Wat dat laatste betreft is het daarom wenselijk het erf met tien meter uit te breiden in zuidwestelijke richting ten einde de houtopslag in het landschap naar het erf te doen verplaatsen.

Tevens dient opgemerkt dat de huidige opstallen en de nieuw te bouwen schuur wel degelijk de context van een oud erf ondersteunen en op zichzelf een toegevoegde waarde vertegenwoordigen.

De poel die enkele jaren geleden op het erf is aangelegd.

De houtopslag op het weiland achter het erf.

Het bovenstaande gezegd zijnde zal de inrichting bestaan uit de volgende onderdelen :

- Randbeplanting aan zijden van de houtopslag.
- Solitaire aanplant van Eik op het erf.
- Haagbeplanting aan de noordwest zijde.

Om de houtopslag aan het oog te onttrekken en daarmee de landschappelijke invloed te minimaliseren, wordt er een singel met bomen en heesters aangeplant. De bomen zullen bestaan uit een vijftal grotere eiken die het beeld van een oud erf moeten versterken.

Het bosplantsoen bestaat uit een gevarieerde strook van 5 meter breed met soorten als Ruwe berk, Hondсроos, Eenstijlige meidoorn, Vuilboom, Europese vogelkers, Bezembrem, Wilde lijsterbes en Hulst. De strook bestaat uit 4 rijen die 1.25 m. uit elkaar liggen. De onderlinge plantafstand is 1 meter in de rij. Dat komt neer op 435 planten.

Aan de zuidwestzijde zal de strook bosplantsoen uit 3 rijen bestaan om ruimte te maken voor een zoom met ruigtekruiden.

Aan de westzijde zal de afbakening van het erf worden versterkt door de aanplant van een meidoornhaag. Ter hoogte van het tuinhuis zal de haag worden onderbroken om een verbinding met het landschap te bewerkstelligen, om vervolgens over te gaan in een singel met hierboven genoemde soorten.

Voor de visualisatie van de voornoemde inrichting verwijs ik naar de bijlagen, waarin ook een staat van hoeveelheden is opgenomen.

Bijlagen

Staat van hoeveelheden bosplantsoen per soort			
Element	Soort	Nederlandse naam	Aantal
Houtsingel	Betula pendula	Ruwe berk	108
	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	131
	Cytisus scoparius	Bezembrem	22
	Ilex aquifolium	Scherpe hulst	22
	Prunus padus	Europese vogelkers	43
	Rhamnus frangula	Vuilboom	44
	Rosa canina	Hondsroos	22
	Sorbus aucuparia	Wilde lijsterbes	43
	Soort		
	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	200
	Quercus robur	Zomereik 14 – 16	5

